IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Kultury i Środków Przekazu (nr 29)**

z dnia 23 października 2020 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Kultury i Środków Przekazu (nr 29)

23 października 2020 r.

Komisja Kultury i Środków Przekazu, obradująca pod przewodnictwem posła **Piotra Babinetza (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (druk nr 615);

– pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uznania roku 2021 Rokiem Tadeusza Różewicza w 100. rocznicę urodzin (druk nr 566);

– pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie upamiętnienia setnej rocznicy uchwalenia pierwszej w Polsce ustawy o spółdzielniach (druk nr 468).

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Eliza Kalita**, **Sylwia Łaska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Maria Iwaszkiewicz**, **Jakub Krowiranda**, **Urszula Sęk** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dzień dobry państwu. Przepraszam za opóźnienie. Trochę pobłądziłem po drodze. Otwieram posiedzenie Komisji Kultury i Środków Przekazu. Witam bardzo serdecznie panie i panów posłów. Informuję, że posiedzenie będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Informuję również, że zgłoszenia do zabrania głosu w dyskusji przez posłów należy wysyłać pod adres email: kksp@sejm.gov.pl. Jednocześnie informuję, że posłowie członkowie Komisji obecni na sali obrad głosują przy użyciu urządzenia do głosowania za pomocą legitymacji poselskiej. Wówczas nie logują się w systemie komunikacji elektronicznej i nie używają tabletów.

Przystępujemy do sprawdzenia kworum. Proszę państwa posłów biorących udział zdalnie w posiedzeniu o naciśnięcie dowolnego przycisku w aplikacji w celu potwierdzenia obecności, a posłów na sali o przyłożenie kart do czytników. Kartę należy przyłożyć po lewej stronie przy głośniku. Uruchomione głosowanie. Głosujemy. Sprawdzamy kworum. Myślę, że państwo na sali zagłosowali. Panie i panowie posłowie, którzy łączą się z nami zdalnie będą oddawać głos. Natomiast, żeby nie tracić czasu, myślę, że w trakcie sprawdzania kworum możemy przejść do rozpoczęcia obrad.

Porządek dzienny obejmuje: pkt 1 – pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uznania roku 2021 Rokiem Tadeusza Różewicza w 100. rocznicę urodzin (druk nr 566), uzasadnia poseł Krzysztof Mieszkowski; pkt 2 – pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (druk nr 615), uzasadnia poseł Mariusz Kałużny; pkt 3 – pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie upamiętnienia 100. rocznicy uchwalenia pierwszej w Polsce ustawy o spółdzielniach (druk nr 468), uzasadnia poseł Wiesław Szczepański.

Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjmuje zaproponowany porządek dzienny. Sprzeciwu nie słyszę.

Proszę bardzo, pan poseł Mariusz Kałużny.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Mam propozycję. Nie wiem, czy panu posłowi Mieszkowskiemu to odpowiada. Mam dzisiaj ważne wydarzenie związane ze zdrowiem. Czy możemy zamienić się punktami, czy nie bardzo? Nie upieram się, ale jakby nie było sprzeciwu, to wolałbym, aby uchwała dotycząca Baczyńskiego była jako pierwsza. Wtedy zdążę na badanie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Jeżeli jest zgoda, to w takim razie…

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

…przyjmujemy porządek dzienny z tą zamianą, że jako pierwszy będzie rozpatrywany punkt dotyczący Roku Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, jako drugi – punkt dotyczący Roku Tadeusza Różewicza i na koniec oczywiście spółdzielnie.

W takim razie przechodzimy do nowego punktu pierwszego. Proszę pana posła Mariusza Kałużnego o uzasadnienie projektu uchwały z druku nr 615. Proszę bardzo, panie pośle.

Zanim przejdziemy do procedowania projektu, zamykamy głosowanie. Sprawdzimy kworum. Proszę o podanie łącznych wyników. Oddało głos 27 osób. Mamy kworum. Możemy procedować. Dziękuję bardzo za tak szybkie głosowanie tym razem.

Proszę pana posła Mariusza Kałużnego o przedstawienie projektu uchwały w sprawie Roku Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Dziękuję. Panie przewodniczący, szanowni państwo, w przyszłym roku obchodzimy 100. rocznicę urodzin wielkiego polskiego poety Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. Sądzę, że jest to postać powszechnie znana, więc nie chciałbym szczegółowo przybliżać jego życiorysu. Macie państwo projekt uchwały. To, co chciałbym w pierwszej kolejności przytoczyć, to stanowisko – z którym może nie wszyscy zapoznali się, wpłynęło ono na ręce pani marszałek Elżbiety Witek, ale też pana przewodniczącego Komisji – Społecznego Komitetu Opieki nad Grobami Poległych Żołnierzy Batalionów „Zośka” i „Parasol”. Wyrażono w nim wielki szacunek dla naszego wybitnego polskiego poety i poparto inicjatywę ustanowienia przyszłego roku Rokiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w 100. rocznicę jego urodzin.

Co do poprawek, które zgłosiło Biuro Legislacyjne, to po konsultacji ze środowiskami, które były niejako inicjatorami tej uchwały, a ja jestem tego wyrazicielem, jak najbardziej na wszystkie poprawki – myślę, że będziemy je jeszcze szczegółowo omawiać – zgadzam się. W wielu przypadkach są one konieczne.

Jestem skłonny odpowiadać na państwa pytania, jeśli chodzi o szczegółowe zapisy uchwały. Ale myślę, że akurat postać tego wybitnego poety, który przez wielu historyków uważany jest za jednego z największych polskich poetów XX w., jest to niewątpliwie przedstawiciel pokolenia Kolumbów, generacji, która dla niepodległości Polski oddała to, co najcenniejsze, czyli własne życie podczas powstania warszawskiego, nie będzie budziła kontrowersji. Proszę szanowną Komisję o przyjęcie tej uchwały. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo panu posłowi. Dziękuję też za tę inicjatywę.

Przechodzimy do debaty ogólnej o projekcie. Czy są pytania lub uwagi państwa posłów? Jeśli nie ma, to stwierdzam zakończenie pierwszego czytania.

Przystępujemy do szczegółowego rozpatrzenia projektu uchwały. Zaczynamy od tytułu. Czy są uwagi do tytułu uchwały? Jeśli nie ma, stwierdzam, że tytuł został rozpatrzony pozytywnie przez Komisję.

Przechodzimy do akapitu pierwszego. Czy są uwagi do akapitu pierwszego?

Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Panie przewodniczący, pan wnioskodawca zgodził się z poprawkami Biura Legislacyjnego. Nie wiem, czy wszyscy państwo macie te poprawki językowe. Czy je przedstawiać? Czy zaznaczać w którym miejscu, czy…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Faktycznie, ze względu na to, że większość posłów łączy się z nami zdalnie, to myślę, że bez uzasadnienia, krótko można wspomnieć, że w pierwszym akapicie poprawka jest taka i taka. Może tak?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

W pierwszym akapicie proponujemy poprawkę „100. rocznica urodzin", zamiast „100 lat od urodzenia" – „100. rocznica urodzin Krzysztofa Kamila Baczyńskiego".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo. Pan poseł wnioskodawca, proszę.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Czyli zdanie pierwsze będzie brzmiało: „W roku 2021 upłynie 100. rocznica urodzin Krzysztofa Kamila Baczyńskiego". Jak najbardziej tak.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czy są inne uwagi państwa posłów? Nie ma. Stwierdzam, że pierwszy akapit został rozpatrzony pozytywnie.

Przechodzimy do akapitu drugiego. Państwo posłowie nie mają uwag.

Biuro Legislacyjne, proszę.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

W drugim akapicie proponujemy wykreślić w trzeciej linijce wyrazy „w którym", natomiast w linijce szóstej przed wyrazem „Pomarańczarni", która jest w cudzysłowie, proponujemy wykreślić wyraz „tzw." To określenie jest zbędne.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo. Dodam tylko, że choć uchwała jest dosyć długa, ale cieszę się, że w tym akapicie wspomniany jest Tadeusz Zawadzki „Zośka", nawet myślałem, że mógłby być patronem roku, ale nie możemy mieć tylu patronów każdego roku. Krzysztof Kamil Baczyński – jeśli ta uchwała zostanie podjęta – będzie patronem, przywódcą całej grupy ludzi, z której właściwie każdy mógłby być patronem roku, ale w szczególny sposób byłoby cenne, gdyby mógł być Tadeusz Zawadzki. Dobrze, że jest wspomniany w tym akapicie.

Czy są inne uwagi do tego akapitu? Jeśli nie, rozumiem, że pan poseł wnioskodawca popiera uwagi Biura Legislacyjnego.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Jak najbardziej.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Drugi akapit został przyjęty.

Przechodzimy do akapitu trzeciego. Tu jest pomysł, żeby rozdzielić na dwa akapity i więcej poprawek.

Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Proponujemy rozdzielić kolejny akapit. Trzeci akapit kończyłby się na wyrazach »batalionie „Parasol"«. To byłby trzeci akapit. Tu proponujemy niewielką poprawkę: mianowicie po wyrazie „Polski" proponujemy postawić dwukropek.

Natomiast dalsza część tego akapitu byłaby akapitem czwartym. Proponujemy na początku czwartego akapitu dodać wyraz „Poeta", następnie przecinek, czyli „Poeta, śmiertelnie raniony". To byłaby pierwsza poprawka. Drugie zdanie zaczynałoby się: „W powstaniu," – wyraz powstanie małą literą. W kolejnej poprawce proponujemy, aby wyraz „dwa" zapisać cyfrą i w tym samym zdaniu „na mocy postanowienia prezydenta

RP". Jeżeli piszemy „postanowienia prezydenta RP", stosując skrót, to wtedy wyraz „prezydenta" z małej litery, ale sugerowalibyśmy, żeby napisać pełną nazwę dużymi literami – „Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej", jeżeli wnioskodawca i państwo zgodziliby się.

Kolejna poprawka: „otrzymał Krzyż Komandorski" – to zmiana szyku wyrazów – „otrzymał Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej oraz osiągnięcia w działalności na rzecz rozwoju kultury polskiej". Na tych wyrazach kończyłby się akapit czwarty.

Bardzo prosiłabym o rozstrzygnięcie, czy piszemy skrótem „prezydenta RP", czy pełną nazwę – „Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej". Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo. Zanim pan poseł wnioskodawca odniesie się, mamy sygnał, że zgłaszał się pan poseł Adrian Zandberg. Jeśli tak, to proszę bardzo, panie pośle.

Czy pan poseł Jacek Świat chciał teraz zabrać głos? Rozumiem, że pan poseł Adrian Zandberg chce zabrać głos, tylko jest jakiś problem techniczny.

Procedujemy dalej. Do końca procedowania nad tą uchwałą zostało jeszcze trochę czasu. Może uda się jeszcze połączyć.

Proszę bardzo, pan poseł wnioskodawca.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Jak najbardziej zgadzam się z tymi poprawkami. Proponuję w kwestii, która została podana do wyboru przez Biuro Legislacyjne, żeby zapisać pełną nazwę „Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Dziękuję panu posłowi.

Czy coś wyjaśniło się w sprawie… Nie słychać, żeby posłowie potwierdzali zgłoszenie.

Czy możemy przyjąć akapit wraz z poprawkami Biura Legislacyjnego i tym uściśleniem pana posła wnioskodawcy, czyli akapit trzeci, właściwie nowe akapity – trzeci i czwarty? Jeśli jest zgoda, to przyjmujemy.

Przechodzimy do akapitu czwartego, który stał się akapitem piątym, czyli nazywamy go akapitem piątym.

Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

W nowym akapicie piątym proponujemy, aby zastosować skrót „prof." przy Stanisławie Pigoniu, dlatego że we wcześniejszym drugim akapicie też posługujemy się skrótami: pseudonim – ps., imienia – im. Dlatego tu też proponujemy użyć skrótu. To będzie pierwsza poprawka.

W kolejnym zdaniu proponujemy, aby po wyrazach „o decyzji wstąpienia Baczyńskiego do oddziałów dywersyjnych powiedział: – bez cudzysłowu – Cóż, należymy do narodu, którego losem jest strzelać do wroga brylantami".

W ostatnim zdaniu proponujemy, aby po imieniu Krzysztofa dodać drugie imię Kamila Baczyńskiego, następnie przecinek i sformułowanie „zwanego drugim Słowackim".

To wszystkie poprawki w tym akapicie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

To byłyby wszystkie poprawki w tym akapicie? Czy jest też rozdzielenie tego akapitu na dwa?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Tak. Przepraszam, nie zauważyłam. Ten akapit byłby podzielony na dwa akapity. Kolejny, czyli nowy szósty zaczynałby się od…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę omówić kolejny.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

…od wyrazów: „Artysta zginął w wieku 23 lat". To byłby początek tego akapitu. Może przeczytam, będzie mi wygodniej.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Pracujemy, jak poprzednio, nad jednym akapitem, który Biuro Legislacyjne proponuje podzielić na dwa, dlatego rozpatrujemy łącznie.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Naszym zdaniem jest to bardziej czytelne. „Artysta zginął w wielu 23 lat, jednak poezja, którą intensywnie tworzył zaledwie – i tu dodać wyraz „przez" – przez kilka lat, jest dowodem jego wybitnego talentu". W drugim zdaniu zmiana szyku: „Poeta w swoich wierszach mówi o sprawach ważnych i ponadczasowych, takich jak wierność, miłość – i tu dodanie wyrazu „czy" – czy Ojczyzna". Ten akapit kończyłby się wyrazami: „strachem przed śmiercią".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękujemy bardzo Biuru Legislacyjnemu.

Przed ewentualnymi uwagami państwa posłów i posła wnioskodawcy próbujemy jeszcze raz połączyć się z panem posłem Adrianem Zandbergiem. Proszę bardzo, panie pośle. Być może nie jest włączony mikrofon, panie pośle. Proszę włączyć mikrofon.

Procedujemy na sali. Może za trzecim podejściem uda się panu posłowi połączyć.

Czy są uwagi? Proszę bardzo, pani marszałek Małgorzata Kidawa-Błońska.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Mam tylko jedną uwagę. Dlaczego mówimy: „Krzysztof Kamil Baczyński, zwany drugim Słowackim"? Mówimy o Baczyńskim jako patronie roku. Wydaje mi się, że takie porównanie: polski nobel… Mówimy o nim i porównywanie z innym poetą równie wielkim wydaje mi się, że akurat w tym miejscu możemy z tego zrezygnować. Baczyński był, niezależnie od tego, wielkim poetą i porównywanie go z kimś, a może z kimś innym… Nie. To jest uchwała o Baczyńskim.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Mieliśmy taką sytuację przy uchwale o Norwidzie, gdzie było dużo porównań. Zrezygnowaliśmy z tego.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Właśnie. Wydaje mi się, że to chyba tak…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Uchwała jest dość długa. Jeżeli pan poseł wnioskodawca nie ma nic przeciwko, to faktycznie chyba nie jest to konieczne.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Nie jest to konieczne, ale czasem takie porównania służą temu, żeby pokazać wielkość artysty.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę bardzo, pan poseł Krzysztof Mieszkowski.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Panie pośle, uważam, że to pomniejsza wielkość Baczyńskiego. To odwrotny skutek. Zawsze drażniły mnie takie sformułowania: drugi Słowacki czy zwany drugim Słowackim, czy porównywanie wielkich artystów do jeszcze większych artystów, nie w sposób równorzędny zawsze pomniejsza tego, który jest bohaterem naszych rozważań, więc po prostu szkoda dla Baczyńskiego, a jak wiadomo „Słowacki wielkim poetą był".

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Rozumiem te zastrzeżenia i nawet zgadzam się z nimi.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. To tutaj przyjmujemy uwagę państwa posłów.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Czyli wykreślamy wyrazy „zwanego drugim Słowackim”.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Czyli po wyrazach „Krzysztofa Kamila Baczyńskiego” stawiamy kropkę.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak. Dziękuję państwu posłom.

Zatem akapit piąty i szósty mamy przyjęty.

Przechodzimy do akapitu siódmego i zarazem ostatniego. Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

W ostatnim szóstym akapicie…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Teraz już siódmym.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Przepraszam. W siódmym akapicie proponujemy w pierwszej linijce skreślić drugi wyraz „dla”, czyli byłoby: „W uznaniu zasług Krzysztofa Kamila Baczyńskiego dla polskiej sztuki, polskiej niepodległości i kultury, w (…)”. I tu proponujemy też zmianę, czyli zastąpienie wyrazu „stulecie” wyrazem „100-lecie”: „100-lecie jego urodzin, Sejm Rzeczypospolitej – dodajemy wyraz – Polskiej ogłasza rok 2021 Rokiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego”. Tu byłby koniec tego zdania.

Kolejne zdanie: „Jednocześnie Sejm Rzeczypospolitej – i dodajemy wyraz – Polskiej oddaje hołd innym przedstawicielom poetów pokolenia Kolumbów” i dalej bez zmian, jak w tekście uchwały do końca. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo Biuru Legislacyjnemu.

Proszę bardzo, pani przewodnicząca Iwona Śledzińska-Katarasińska.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Przepraszam, ale dopiero teraz zorientowałam się. Prawdę powiedziawszy, w poprzednim akapicie wróciłabym do wersji z przedłożenia, bez poprawki Biura Legislacyjnego: „takich jak wierność, miłość czy Ojczyzna”. Wyraz „czy” bardzo mi się tu nie podoba. Intuicyjnie czuję, że to nie chodzi o to, „czy”, tylko „wierność, miłość, Ojczyzna”. Wtedy to jest równorzędne w jakiś sposób. Niepotrzebny jest chyba wyraz „czy”. Moim zdaniem autorzy napisali lepiej.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Jak się wczytać w brzmienie, jak się słucha, to faktycznie to „czy” niekoniecznie cokolwiek wzmacnia, a może wręcz przeciwnie.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Osłabia.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Jeśli chodzi o sens, to panie przewodnicząca ma rację. Myślałem, że Biuro Legislacyjne sugerowało się składnią, estetyką…

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Ale to nie ma być składnia, tylko ma być emocja.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czyli w takim razie między wyrazami „miłość” i „Ojczyzna” byłby przecinek, a nie wyraz „czy”. Tak?

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Tak.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Możemy wprowadzić taką korektę.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Już poprawiłam.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Zanim zakończymy prace, bo jeszcze jesteśmy przy ostatnim siódmym akapicie, ale mieliśmy sygnał, że pan poseł Adrian Zandberg próbuje się połączyć z innego urządzenia.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Czy słyszycie mnie państwo?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Pan poseł Adrian Zandberg? Bo nie widzimy.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Tak, to ja.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Bardzo cieszymy się, że udało się za trzecim razem. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Ja także się cieszę. Cieszę się również, że powstał ten projekt uchwały. Chciałbym zasugerować autorom zmianę dotyczącą drugiego akapitu. Moim zdaniem on nie wspomina o bardzo ważnym aspekcie społecznej działalności Baczyńskiego, o tym, że Baczyński już w latach 30. jako młody chłopak, jeszcze gimnazjalista dostrzegał nadciągającą grozę faszyzmu i już wtedy sprzeciwiał się jej, jeszcze w gimnazjum, działając w szeregach „Spartakusa” i redagując antyfaszystowskie pismo „Strzały”. Myślę, że to jest fragment jego życiorysu, o którym zwłaszcza w perspektywie kolejnych lat, które przyszły, warto wspomnieć. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Dziękujemy panu posłowi, ale nie mamy projektu poprawki w tej sprawie.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Mogę ją sformułować, jeśli pan pozwoli.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę bardzo.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
To byłoby dodanie następującego zdania: „Baczyński od wczesnej młodości dostrzegał grozę faszyzmu, sprzeciwiał mu się, działając w szeregach »Spartakusa« i redagując antyfaszystowskie pismo »Strzały«”. Dziękuję.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Czy mogę?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę, Biuro Legislacyjne. Nie ma propozycji, w którym miejscu miałaby być ta…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Właśnie chciałam zapytać, w którym miejscu i żeby, jeżeli państwo zgodzicie się na przyjęcie tej poprawki…

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Na końcu drugiego akapitu.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Czyli po „Pomarańczarni”.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Dokładnie tak.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Jeżeli Komisja oczywiście przyjmie tę poprawkę, prosiłabym, żeby pan poseł bardzo powoli mi to podyktował, żebym niczego nie zgubiła.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Przede wszystkim proszę pana posła wnioskodawcę o odniesienie się.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Panie przewodniczący, nawet spodziewałam się takiego głosu pana Zandberga w kierunku myśli, że jednak Baczyński przed wojną był socjalistą. Rzeczywiście należał do organizacji „Spartakus", natomiast później w trakcie okupacji działał jednak w Armii Krajowej, a nie w Armii Ludowej. Później…

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:

Panie pośle…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Chwileczkę. Proszę panu posłowi wnioskodawcy dać wypowiedzieć się. Później będziemy dyskutować.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Później, po Katyniu przyjął też określone zachowania. Przypominam, że po wojnie, kiedy już nie żył, w ramach likwidacji podziemia do jego matki przyszło po niego UB, aby go aresztować. Jednak zostawiłbym ten akapit tak, jak jest. Nie sugerowałbym tu jakichś zmian. To, co pan mówi, czy był przeciwko faszyzmowi. Oczywiście, że był, bo zginął, przecież faszyści, naziści go zamordowali. To jest jasno w tej uchwale powiedziane.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Gwoli ścisłości: to niemieccy narodowi socjaliści.

Pan poseł Adrian Zandberg, proszę.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:

Panie pośle, jednak jesteśmy na posiedzeniu komisji polskiego Sejmu, więc trzymajmy się pewnej ścisłości. Oczywiście, że Baczyński walczył w szeregach Armii Krajowej, tak jak dziesiątki tysięcy polskich socjalistów. Przypominam panu, że oddziały zbrojne Polskiej Partii Socjalistycznej walczyły w ramach Armii Krajowej. OMS „Spartakus" wbrew temu, co pan zasugerował, nie był organizacją związaną z Komunistyczną Partią Polski, tylko z Polską Partią Socjalistyczną, która była filarem niepodległościowego podziemia i której przywódca Kazimierz Pużak stał na czele podziemnego parlamentu. Zatem nie mieszajmy pewnych porządków. Organizacja, o której mówię, czyli „Spartakus" była organizacją działającą przed II wojną światową pod egidą Polskiej Partii Socjalistycznej. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję panu posłowi.

Czy w tej sprawie są uwagi państwa posłów? Czy pan poseł wnioskodawca jeszcze coś chciałby dodać?

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Nie. Zostawiłbym tak, jak jest. W mojej ocenie jest wystarczająco dużo informacji na temat Baczyńskiego. Są te najcenniejsze. Chciałem tutaj podkreślić głównie aspekt jego talentu literackiego, ale też postawy niepodległościowej i heroizmu podczas powstania warszawskiego.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę Biuro Legislacyjne o przytoczenie poprawki.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Nie jestem w stanie jej przytoczyć. Nie zapisałam jej jeszcze. Miałam gorącą prośbę do pana posła Zandberga, żeby zechciał podyktować jeszcze raz. Dobrze?

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
Jasne. Oczywiście.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
„Baczyński od wczesnej młodości dostrzegał grozę faszyzmu. Sprzeciwiał mu się…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Chwileczkę. Proszę poczekać, żeby pani zdążyła zapisać.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Ja tak szybko nie piszę.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę bardzo, ciąg dalszy poprawki.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica) – spoza składu Komisji:
…działając w szeregach »Spartakusa« i redagując antyfaszystowskie pismo »Strzały«”. To całość.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Pismo „Strzały”, tak? Dobrze. Mogę odczytać.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę bardzo. Dziękujemy panu posłowi. Proszę panią o odczytanie poprawki proponowanej przez pana posła Adriana Zandberga.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
„Baczyński od wczesnej młodości dostrzegał grozę faszyzmu. Sprzeciwiał mu się, działając w szeregach »Spartakusa« i redagując antyfaszystowskie pismo »Strzały«”. To poprawka pana posła Zandberga.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę bardzo, pan poseł Krzysztof Mieszkowski.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
Nie widzę powodów, żeby nie zamieszczać tej poprawki. To tylko pokazuje pełnię jego egzystencji, jego myślenia, również jego ekspresji i światopoglądu, który, jak wiemy, był także światopoglądem lewicowym. Warto o tym pamiętać. W tej uchwale właściwie nie ma takiego rysu. Nie pojawia się w ogóle. Myślę, że to jest istotne również dlatego, żebyśmy mieli także głębszą świadomość historyczną, ale i biograficzną. Jego aktywność w czasach gimnazjalnych była przecież bardzo istotna, ważna. Ona budowała również jego tożsamość jako patrioty, obywatela, człowieka, artysty.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Mam taką uwagę, patrząc na całość uchwały, mamy na końcu wymienionych jeszcze wielu wybitnych poetów. Są wśród nich: Tadeusz Gajcy, Zdzisław Stroiński, Andrzej Trzebiński. To akurat są poeci, którzy działali w kręgu środowisk narodowych, a tutaj nie jest eksponowane, jakie poglądy ideowo-polityczne prezentował który z poetów, czy Baczyński miał poglądy bardziej lewicowe, a np. Trzebiński czy Gajcy bardziej prawicowe. Oni wszyscy są przedstawieni jako grupa wybitnych polskich poetów, twórców polskiej kultury i jako ludzie, którzy walczyli o niepodległość Polski. Gdy zaczniemy analizować szczegółowo, który miał jakie poglądy, to możemy tę uchwałę bardzo rozszerzać i do każdego pewną – w cudzysłowie, nie kojarząc tego negatywnie – przypisywać łatkę, do jakiego trendu politycznego należał.

Pani marszałek jeszcze, następnie pan poseł wnioskodawca.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):
Do ostatniego zdania, o którym mówił pan przewodniczący. To jest uchwała ustanawiająca rok Baczyńskiego w naszym kraju i powinna być jemu poświęcona. Natomiast zgadzam się, że byłoby bardzo dobrze, gdybyśmy przygotowali uchwałę upamiętniającą

– kiedy znajdziemy taki czas – wszystkich poetów z tego pokolenia. Bardzo dobrze, żeby te postaci przypomnieć. Natomiast to jest uchwała dotycząca Baczyńskiego. Nie róbmy takiego… Za dużo tych składników. To dotyczy jego i jego twórczości, tego, co on robił. To ma być rok poświęcony jemu. Natomiast jestem za tym, żeby przygotować uchwałę dotyczącą poetów tego pokolenia, żeby o nich przypomnieć.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo, pani marszałek.

Pan przewodniczący Marek Suski, proszę.

Poseł Marek Suski (PiS):

Szanowni państwo, myślę, że pani marszałek ma dużo racji, że warto byłoby przypomnieć postaci wszystkich poetów. W takim przypominaniu podczas debaty dużo szerzej można powiedzieć o wydarzeniach, poglądach, działalności. Ta uchwała ma uczcić naszego, można powiedzieć, narodowego poetę jako artystę, twórcę, głównie jako poetę. Rozbudowywanie o wątki, w którym momencie jakie miał poglądy, bo nawet z tego krótkiego dzisiejszego omawiania postaci Krzysztofa Kamila Baczyńskiego można wysnuć wnioski, że jego poglądy trochę jednak ewoluowały.

Młody człowiek zmieniał się. Opisywanie tych wszystkich faz może miałby nawet sens pod warunkiem, gdyby to była uchwała upamiętniająca osobę z politycznego punktu widzenia, dokonań politycznych. My zajmujemy się artystą i jego twórczością, człowiekiem, oczywiście tak, ale głównie jako człowiekiem, który miał dokonania artystyczne, poetyckie, a w jego utworach różne, głównie patriotyczne nuty jednak są wyeksponowane. Wydaje mi się, że dodawanie tych fragmentów o tym, w jakiej formacji, gdzie, co, w gazecie lewicowej, prawicowej, czy jakiejś innej jest nieuzasadnione. To można przy okazji tego, o czym mówiła pani marszałek, w szerszym omówieniu. Uchwała powinna być stosunkowo krótka, odnosząca się do najważniejszych spraw. Tu najważniejszą sprawą jest twórczość artystyczna. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo panu przewodniczącemu.

Proszę bardzo, pani przewodnicząca Iwona Śledzińska-Katarasińska.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Chciałam zabrać głos przeciwny do głosu pana przewodniczącego Suskiego. Nie widzę nic złego w zdaniu zaproponowanym przez pana posła Zandberga. Ponieważ następny akapit uchwały po tym ewentualnym zdaniu dokładnie o tym mówi, jak się zaangażował w działania konspiracyjne, wojskowe Armii Krajowej, czyli odchodzimy tu na moment…

Poseł Marek Suski (PiS):

Niepodległościowe, nie polityczne.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

…od twórczości. Ale nie wiem, czy jest czymś…Wie pan, polityczne, że ktoś w gimnazjum już był antyfaszystą, to mnie to tylko wzbogaca taką postać, a nie zubaża czy upolitycznia. Nie wiem, czy to jest lewicowe, czy prawicowe. Nie muszę specjalnie się nad tym zastanawiać. Mogę się zastanawiać nad… W formule, którą jako ostatnią podyktował pan poseł Zandberg, wydaje mi się, że mowa jest po prostu o jego antyfaszystowskich przekonaniach, które są chyba równe i dla prawicy, i dla lewicy. Tak mi się przynajmniej wydaje. Tak że nie widzę nic złego w tym zdaniu.

Poseł Marek Suski (PiS):

Zgodziłbym się, gdyby tam było powiedziane, że od wczesnych lat młodości był antyfaszystą…

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Był taki.

Poseł Marek Suski (PiS):

…ale to jest jednak zupełnie inny tekst. On nie mówi w ten sposób, że od młodości był, tylko jest to pisanie, że właśnie w jakichś lewicowych gazetach pisał itd. To jest jednak troszkę coś innego, pani poseł.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

To może zmodyfikujmy. Ale przynajmniej spróbujmy ten tekst…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Jak przyjmowaliśmy projekt uchwały dotyczący Roku Prymasa Stefana Wyszyńskiego, to też nie pisaliśmy, że w młodości badał zagrożenia ze strony komunizmu dla Polski. Tak było, ale nie opisywaliśmy tego.

Chyba już wszyscy wypowiedzieli się. Został nam chyba poseł wnioskodawca i rozpatrzenie poprawki.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Patrzę cały czas na drugi akapit i przysłuchuję się dyskusji. Jednak nie chciałbym iść w kierunku dyskusji trochę politycznej nad tą postacią, a to czasami w tym kierunku idzie. Nie chciałbym dyskutować z panem Zandbergiem, że Związek Młodzieży Socjalistycznej „Spartakus" i niektórzy członkowie „Spartakusa" szli w innym kierunku np. Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR, co później było Związkiem Walki Wyzwoleńczej. Tak że nie w tym kierunku ta uchwała miała zmierzać. Nie chciałbym iść w tym kierunku.

To, co powiedziałem, był antyfaszystą, oczywiście, że był. Dlatego wnioskuję, żeby poddać pod głosowanie i zostawić akapit drugi tak, jak ustaliliśmy. Rozumiem, że pan Zandberg nie mógł się połączyć, jak najbardziej ma prawo zgłosić swoje poprawki, uwagi, ale zostawiłbym w takim kształcie, jak było.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Mam wrażenie, że antyfaszystami, antynazistami są wszyscy tutaj wymienieni…

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Oczywiście.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

…ludzie zasłużeni dla polskiej… ludzie, którzy przeważnie zginęli, zamordowani, czy zginęli w walce z Niemcami.

Znamy zdanie państwa posłów. Mamy poprawkę pana posła Adriana Zandberga. Mamy opinię pana posła wnioskodawcy. Pozostaje nam w głosowaniu rozstrzygnąć tę sprawę.

Prosimy Biuro Legislacyjne. Proszę wszystkich państwa posłów obecnych na sali, jak i przede wszystkim tych, którzy łączą się z nami zdalnie, żeby posłuchali dokładnie treści poprawki zaproponowanej przez pana posła Adriana Zandberga.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

W drugim akapicie pan poseł Zandberg proponuje dodanie na końcu po wyrazie „Pomarańczarni" zdania: „Baczyński od wczesnej młodości dostrzegał grozę faszyzmu. Sprzeciwiał mu się, działając w szeregach »Spartakusa« i redagując antyfaszystowskie pismo »Strzały«".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo. Kto jest za przyjęciem tej poprawki, proszę o głosowanie. Czy jest głosowanie uruchomione? Tak. Czyli można głosować. Kto jest za? Dziękuję. Kto jest przeciw? Dziękuję. Kto się wstrzymał? Dziękuję. Poczekamy, żeby wszyscy członkowie Komisji mogli oddać głos.

Możemy zamknąć głosowanie. Bodajże tyle jest już oddanych głosów, ile przy kworum. Ta liczba chyba się już nie zwiększa. Prosimy o zamknięcie głosowania i podanie łącznych wyników głosowania posłów obecnych na sali i posłów, którzy łączą się z nami zdalnie.

Głosowało 27 posłów: za oddano głosów 12, przeciw 15. Nikt nie wstrzymał się. Poprawka nie zyskała większości. Zatem pozostawiamy akapit drugi w brzmieniu dotychczasowym.

Powracamy do akapitu ostatniego. Poprawki Biura Legislacyjnego, jak rozumiem, nie budzą wątpliwości. Jest tylko wątpliwość zgłoszona przez panią marszałek, dotycząca ostatniego zdania, czyli przypomnienia grupy poetów pokolenia Kolumbów.

Może najpierw pan poseł wnioskodawca w tej sprawie. Od razu powiem, że chociaż też mam taką wątpliwość, to wyszło przy uchwale o Norwidzie, gdzie dodawaliśmy różne inne postaci. Ale akurat tu ze względu na bardzo ścisłą wspólnotę losów tych ludzi, a też na to, że różnie może być z tym późniejszym uczczeniem – tak jak udało się nam z trudem, ale uzyskać kompromis i przyjęliśmy uchwałę pamięci Mieczysława Grydzewskiego – natomiast teraz mamy wśród projektów rocznicowych „Wiadomości" londyńskie i one nam się niestety, co stwierdzam z bardzo dużą przykrością, nie zmieszczą się najwyraźniej w grupie patronatów rocznych. Terminy już minęły. Pojawił się problem z Kazimierzem Górskim. Nawet w takiej postaci, że nawet nam zarzucono, że jakoby nie wiemy, kto to był Kazimierz Górski, bo i z taką opinią spotkałem się w jednej z gazet.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

…komentator sportowy…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak, ale nie przeprowadził wcześniej rozmów. Nie zapytał, nie proponował, nie zgłosił ze swojej strony takiego wniosku, tylko jakby pisał.

Ja też nie wiem, co wydarzy się później. Jeśli już tutaj mamy wspomnianych wcześniej Tadeusza Zawadzkiego, Jana Bytnara i Macieja Dawidowskiego, to tym bardziej myślę, że ci poeci o różnych poglądach, czego tutaj wnioskodawcy nie wpisali – i dobrze, żeby nie wchodzić w jakieś polityczne wątki – to że tutaj tak wybitni ludzie, jak Józef Szczepański, chociażby skojarzony z wierszem „Czerwona zaraza", czy Andrzej Trzebiński z doskonałym wierszem „Wymarsz Uderzenia", ludzie, którzy są trochę w cieniu Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. Może trochę niesłusznie, więc może jest dobrze, że skoro jest patronat roczny, na razie propozycja, żeby patronem był Baczyński, to żeby właśnie te postaci tutaj wymienione jak Tadeusz Gajcy, Jan Romocki, Zdzisław Stroiński, Józef Szczepański i Andrzej Trzebiński – w drodze pewnego wyjątku, który może nie powinien być potem powielany w kolejnych uchwałach patronackich rocznych – żeby oni jednak tutaj mogli się znaleźć.

Zanim pan poseł wnioskodawca, jeszcze pani marszałek. Proszę bardzo.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Jednak będę upierała się, żebyśmy zrezygnowali z tego zdania, ale jednocześnie, żebyśmy jako Komisja zobowiązali się, żebyśmy przygotowali przed rocznicą powstania właśnie uchwałę dotyczącą tych poetów, żebyśmy wtedy o nich mogli przypomnieć na mównicy sejmowej. Bardzo trudno mówić o Baczyńskim i nagle mówić o innych poetach. Rozumiem, że chcemy ich przypomnieć. Gdybyśmy jako Komisja zobowiązali się do tego, że przygotujemy – wcześniej, spokojnie, żeby na 1 sierpnia była gotowa – dobrą uchwałę, to uważam, że to byłoby lepsze w popularyzowaniu tych poetów i dałoby szansę do rozmowy na ich temat.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Jednak nie wiemy, co będzie w kolejnych miesiącach i przyszłym roku.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Będziemy organizowali kolejną rocznicę.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Też tak zakładam.

Proszę bardzo, pan poseł wnioskodawca.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Powiem moją argumentację. Po części zgadzam się z panią marszałek czy panem przewodniczącym. Rozumiem te wątpliwości. Prawdą jest to, co pan przewodniczący powie-

dział – chyba na początku, w którymś z akapitów – że jest wiele wybitnych postaci z tamtego okresu i nie tylko z walki niepodległościowej, lecz także wielu artystów itd.

Natomiast chciałbym przekonać państwa, żeby to zostawić, bo rzeczywiście można byłoby podjąć osobną uchwałę. Nie mam nic przeciwko, jak najbardziej byłoby to zasadne. Uważam, że wymienienie tych postaci, zauważenie ich w tej uchwale ani nie ujmuje nic Baczyńskiemu, ani nie ujmuje nic naszej Komisji, naszej wrażliwości czy wyrażeniu szacunku dla różnych postaci. Myślę, że naprawdę nie wydarzy się nic takiego. Nie ma obiektywnych czy technicznych argumentów, żeby ich tutaj nie wymieniać. Rozumiem też argument, że ich losy… Nie byli partnerami tych wspólnych losów czy zakończenia w taki sposób życia jak Baczyński. Natomiast warto zauważyć przy tej okazji też inne wybitne postaci. Myślę, że jak tak zrobimy, nic się nie stanie.

Zastanawiałem się jeszcze nad Krystyną Krahelską. Wymieniłem alfabetycznie te postaci, żeby nikt nie mówił, które są ważniejsze czy nie ważniejsze. Natomiast jest tu kilka postaci, które nie są tak znane jak Baczyński. Myślę, że dobrze byłoby ich też chociaż wspomnieć w tym zakresie. Nic by się nie wydarzyło. Myślę, że to byłaby z naszej strony bardzo dobra rzecz, żeby oddać też, chociaż delikatnie, cześć i pamięć tym postaciom.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Chociażby Stroiński czy Trzebiński w kontekście prac Sejmu się pewnie nigdy nie pojawiali.

Proszę bardzo, pani marszałek.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

To, co powiedział pan poseł, przekonało mnie, że musimy sporządzić oddzielną uchwałę dla tych osób. To prawda, że Baczyńskiemu to nic zabiera, ale oni są potraktowani jako artyści drugiej kategorii. Rok Baczyńskiego, ale ich wspominamy. Naprawdę każda z tych osób zasługuje na własną uchwałę, bo każda miała taki dorobek życia i takie znaczenie w polskiej kulturze, że powinna być wyszczególniona. Dlatego upieram się, zróbmy dla pokolenia Kolumbów, żeby każdą z tych osób przedstawić, uchwałę sierpniową. Bo tak naprawdę Baczyńskiemu to nic robi, a ich po prostu dla czystego sumienia przekreślamy, dajemy ich jako taki dodatek do … Traktuję ich poważnie. Uważam, że trzeba to zrobić inaczej, porządnie. Przygotujmy naprawdę dobrą uchwałę, gdzie wszyscy się zmieszczą, o każdym będzie można coś powiedzieć.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję, pani marszałek. Chociaż słuchając pani marszałek, nabrałem przekonania, żeby jednak zostawić te nazwiska. Zaraz powiem dlaczego.

Pan przewodniczący Marek Suski.

Poseł Marek Suski (PiS):

Szanowni państwo, też myślę, że nie ujmie honoru Baczyńskiemu, że…

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Baczyńskiemu na pewno nie.

Poseł Marek Suski (PiS):

…zostanie wymieniona z nim grupa poetów. Myślę, że ich też nie skaże na artystów gorszego rzędu, dlatego że będą wymienieni w uchwale. Byłbym skłonny, żeby zostawić te nazwiska. To jednak była grupa, pewne pokolenie, które walcząc o wolną Polskę, zapłaciło najwyższą cenę. Wymienienie ich razem w jakimś sensie ich nobilituje, nie pomniejsza ich zasług. Natomiast zgadzam się w całej rozciągłości, że warto byłoby też przygotować uchwałę upamiętniającą każdą z tych osób. Tylko że my mówimy o uchwale w sprawie ustanowienia roku…

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

W 100. rocznicę…

Poseł Marek Suski (PiS):

Tak. W 100. rocznicę. W związku z tym, jeżeli wyrzucimy z tej uchwały pozostałe osoby, to przecież nie przyjmiemy uchwał w sprawie ustanowienia roku ich rokiem, bo też

mamy ograniczenia, a wymienienie ich w tej uchwale w jakimś sensie pokaże, że było to pokolenie wyjątkowe, które – nazywane pokoleniem Kolumbów – walcząc o wolną Polskę, poniosło straszliwą cenę. Jestem za tym, żeby jednak pozostawić nazwiska pozostałych poetów, choć rzeczywiście uchwała jest troszkę przydługa, ale …

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

W 2022 r. przypada 100. rocznica urodzin Tadeusza Gajcego…

Poseł Marek Suski (PiS):

Tak. W przyszłym roku możemy też pomyśleć o uchwale na jego cześć, wtedy możemy wymienić Baczyńskiego w tej uchwale. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę bardzo, pan poseł Krzysztof Mieszkowski.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Na marginesie, warto sięgnąć do bardzo ciekawej biografii Gajcego, której autorem jest prof. Stanisław Bereś. Tam bardzo wyraźnie pisze o rozmaitych konfliktach w pokoleniu Kolumbów. Te konflikty światopoglądowe były czasami bardzo dramatyczne. Myślę, że Gajcy wkurzyłby się, gdyby dowiedział się, że znalazł się w uchwale razem z Baczyńskim. Oczywiście tutaj chodzi przede wszystkim o konflikt artystyczny, a nie konflikt niepodległościowy, jeżeli można użyć takiej kategorii w tej perspektywie.

Może rzeczywiście jest tak, że przyszłym roku powinniśmy zadbać o to, żeby rok 2022 był rokiem Tadeusza Gajcego, który urodził się na początku roku, w lutym – nie pamiętam dokładnie w tej chwili – 1922 r. To przecież wielki poeta, znakomity twórca, bardzo wyrazisty, człowiek z wyrazistymi poglądami, wielokrotny adwersarz Baczyńskiego. Może warto przychylić się do tej refleksji pani marszałek.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję panu posłowi. Ale jak wymieniamy wśród ojców niepodległości jednocześnie i pana marszałka, i pana Romana, to nie pytamy ich obu, czy chcą być razem wymieniani… Rozstrzygniemy ewentualnie w głosowaniu.

Natomiast chciałem jeszcze dopowiedzieć. Rzeczywiście, idąc przykładem uchwały dotyczącej Norwida, należałoby tutaj nie umieszczać żadnych innych nazwisk, ale skoro już zdecydowaliśmy się wyjątkowo, że przypominamy Tadeusza Zawadzkiego i innych żołnierzy Szarych Szeregów, to tak samo nie widzę nic złego w tym, że wymieniamy tutaj na końcu Gajcego, Romockiego, Stroińskiego, Szczepańskiego i Trzebińskiego, szczególnie, że zgadzając się całkowicie, że… Mamy dwie rzeczy, nawet trzy, bo myślę, że w ciągu przyszłego roku konieczna będzie uchwała okolicznościowa dotycząca Kazimierza Górskiego, musi być moim zdaniem uchwała dotycząca środowiska „Wiadomości" londyńskich, jeśli nie będzie patronatu rocznego, to musi być taka uchwała dotycząca „Wiadomości" i całego środowiska literackiego skupionego wokół „Wiadomości" i też uchwała dotycząca pokolenia Kolumbów, tych poetów.

Być może 2022 r. mógłby być rokiem Tadeusza Gajcego, ale inni z tej grupy już nie mają takiej szansy. Ale jak będziemy przyjmować uchwałę, załóżmy w przyszłym roku, tę, o której mówi pani marszałek, co myślę, że trzeba zrobić, to też w tamtej uchwale nie możemy pominąć Baczyńskiego….

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Ale to jest co innego. To jest uchwała o pokoleniu…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Wiem, ale wtedy Baczyński musi się pojawić. Nie możemy go wtedy pominąć.

Jeżeli jest formalna poprawka pani marszałek, to rozumiem, że polegałaby na tym, że ostatni akapit kończyłby się na słowach: „rok 2021 Rokiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego". Czy tak rozumieć? Jest taka poprawka.

Jeszcze poprosimy pana posła wnioskodawcę.

Poseł Mariusz Kałużny (PiS):

Dziękuję pani marszałek za tę inspirację. Rzeczywiście to zróbmy. Natomiast jedno nie przeczy drugiemu. Uważam, że jak mamy wybitne postaci w historii Polski z jakiejkolwiek dziedziny, to każdy moment, żeby wspomnieć o tej postaci, każdy moment, żeby oddać jej szacunek, cześć jest dobry. Zróbmy to i w tej uchwale w jakimś małym akcencie, i zróbmy to osobną uchwałą, jak mówi pani marszałek. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję. Przechodzimy do głosowania. Możemy już głosować? Jeszcze chwileczkę czekamy. Dalej już nie dyskutujemy, bo sprawa już jest wnikliwie przedyskutowana.

Kto jest za tym, żeby w ostatnim akapicie projektu uchwały skreślić ostatnie zdanie? Kto jest za? Dziękuję. Kto jest przeciw? Dziękuję. Kto się wstrzymał? Dziękuję.

Poczekamy, żeby wszyscy panie i panowie posłowie, którzy komunikują się z nami zdalnie, zdążyli oddać głos. Skoro mamy już 27 głosów, to rozumiem, że możemy zamknąć głosowanie. Proszę zamknąć głosowanie i podać łączne wyniki. Dziękuję.

Oddano 27 głosów: 10 głosów za, 14 przeciw, 3 posłów wstrzymało się. Poprawka nie uzyskała większości, czyli pozostajemy przy dotychczasowym zapisie nowego siódmego akapitu.

Poddaję pod głosowanie wniosek o przyjęcie całego projektu uchwały wraz z przyjętymi poprawkami. Poddaję pod głosowanie pozytywne zaopiniowanie całego projektu uchwały.

Kto jest za przyjęciem projektu uchwały dotyczącej Roku Krzysztofa Kamila Baczyńskiego? Dziękuję. Kto jest przeciw? Dziękuję. Kto się wstrzymał? Dziękuję.

Poczekamy chwilę na zagłosowanie przez wszystkich posłów, chociaż dzisiaj idzie to sprawnie. Pewnie niedługo będziemy czekać.

Myślę, że możemy zamknąć głosowanie. Proszę zamknąć głosowanie i podać łączne wyniki.

Głosowało 26 osób. Wszyscy posłowie głosowali za. 26 głosami przyjęliśmy uchwałę dotyczącą patronatu Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Podejrzewamy jednego pana posła czy panią poseł, że nie wiedząc, jak zagłosować, nie głosował.

Dziękuję bardzo wszystkim państwu posłom za ożywioną dyskusję, także tym, którzy łączyli się zdalnie. Dziękujemy panu posłowi wnioskodawcy.

Przyjęliśmy projekt uchwały wraz z poprawkami. Został nam wybór posła sprawozdawcy. Zgłaszam pana posła. Jeżeli pan poseł wyraża zgodę, to dobrze.

Czy jest inna propozycja? Nie ma.

Przyjmujemy, że pan poseł Mariusz Kałużny jest posłem sprawozdawcą w sprawie uchwały dotyczącej Roku Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Przechodzimy do nowego punktu drugiego, który miał być punktem pierwszym, tj. pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uznania roku 2021 Rokiem Tadeusza Różewicza w 100. rocznicę urodzin.

Proszę pana posła Krzysztofa Mieszkowskiego o uzasadnienie projektu tej uchwały. Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Dziękuję, panie przewodniczący. Tadeusz Różewicz, właściwie rówieśnik Krzysztofa Kamila Baczyńskiego czy Tadeusza Gajcego. Poeta, artysta teatru, ale także rysownik, o czym mało kto wie. Wielokrotnie Tadeusz Różewicz ilustrował swoje teksty. Bardzo ciekawe są jego rękopisy. Ale Różewicz to ten artysta, który głęboko przeżywając II wojnę światową, jednocześnie zabrał bardzo istotny, zasadniczy, głos, który odbił się szerokim echem nie tylko wśród tych, którzy śledzili wówczas życie poetyckie. Różewicz bardzo radykalnie, sumiennie zabrał głos w sprawie konsekwencji, jakie poniósł człowiek po II wojnie światowej.

Słynne są jego słowa, one były pierwsze. Warto też powiedzieć, że to nie Adorno zadał pytanie, jak po Oświęcimiu, jak po Auschwitz uprawiać poezję. Pierwszy był Tadeusz Różewicz. Kilka lat dzieliło ich od tej refleksji. Różewicz jeszcze wtedy nie był tłumaczony na języki zachodnie, na niemiecki również nie był tłumaczony na początku swo-

jej twórczości. W związku z tym ta jego refleksja nie mogła być znana. Jednak widać było, że filozof i poeta gdzieś w tych samych rejonach pozostawali, myśląc o hekatombie II wojny światowej, o konsekwencjach, jakie poniósł człowiek, jakie poniósł świat.

Tadeusz Różewicz urodził się w 1921 r., a więc obchodziłby 9 października 2021 r. 100 lat. Ale kiedy zaczął pisać inny poeta, wielki poeta polski, noblista, chwalił się Tadeuszem Różewiczem, pisząc czy mówiąc: „Szczęśliwy naród, który ma poetę i w trudach swoich nie kroczy w milczeniu". To słowa Miłosza.

Różewicz sprowadził swoją poezję do czegoś bardzo prostego. Wielu wydawało się, że jest jednowymiarowy w tej swojej prostocie. Ale jednocześnie zapytany, dlaczego ta jego poezja uległa takiej transformacji, dlaczego odszedł od tego, co było jego, zwłaszcza w okresie przedwojennym, jakąś właściwością – a więc on był klasykiem, czy uprawiał klasyczną poezję, modernistyczną, jak powiedzielibyśmy – Różewicz powiedział, że nie może inaczej pisać po II wojnie światowej. Cały swój wysiłek twórczy włożył właśnie w stworzenie tego języka – języka grozy, języka śmierci, języka absurdu. Tak było i w poezji, tak było również w teatrze. Odpowiedzią na przeżycia II wojny światowej był słynny tekst zapisany w tomie „Niepokój", który jest zresztą częścią tej uchwały.

Myślę, że jego wielka twórczość, także dramatopisarska, reformował w końcu i polski teatr, kiedy wystawiano „Kartotekę" w Teatrze Dramatycznym w Warszawie, kiedy odbyła się prapremiera, ale jednocześnie „Kartoteka" stawała się wielką opowieścią właśnie o konsekwencjach II wojny światowej, jakie konsekwencje my ponosimy jako społeczeństwo, ale jakie konsekwencje my ponosimy jako ludzie. Jego bohater przez niemal 2 godziny w przedstawieniu leży w łóżku, obezwładniony, właściwie bez ruchu, bez możliwości jakiejś próby aktywności, odwrócony plecami do publiczności. Różewicz nie odwracał się do publiczności. On wtedy mówił o tym, że ten bezruch, ta inercja wewnętrzna jest rezultatem tych strasznych przeżyć, które były wówczas udziałem polskiego społeczeństwa czy europejskiego społeczeństwa.

Myślę, że warto przypomnieć kilka przedstawień, które powstały na podstawie jego dramaturgii. Ona pojawiła się, była również kontynuacją pewnego nurtu nazywanego teatrem absurdu. Obok Becketa, Ionesco, Adamowa Różewicz był naszym bardzo wybitnym przedstawicielem tego nurtu w europejskiej twórczości dramatopisarskiej. Jerzy Jarocki, który wystawiał w Teatrze Dramatycznym „Na czworakach", czy Jarocki, który wiele lat później już w latach 90. wystawiał „Pułapkę" Różewicza, tekst, który opowiadał o holokauście w sposób jednoznaczny, bezpośredni właściwie, mimo że tematem była biografia Franza Kafki, ale premierę tego tekstu wystawił Teatr Współczesny we Wrocławiu, którego wówczas dyrektorem był Kazimierz Braun.

Myślę, że wpływ Różewicza na polskie życie artystyczne czy na nasze życie społeczne był również olbrzymi. Myślę, że warto pochylić się nad jego osobą i rozważyć jego osobę jako patrona roku 2021, tym bardziej, że to jest coś nieprawdopodobnego. To jest zjawisko w polskiej sztuce, jakim była polska poezja, to przecież Szymborska, Herbert, Różewicz, Miłosz… gdyby Gajcy przeżył, gdyby przeżył Krzysztof Kamil Baczyński i Kolumbowie, ci artyści, Krahelska, to byłaby jakaś potęga. Niestety nie zawsze to się udawało. Los dla części z nich był tragiczny.

Tadeusz Różewicz został pochowany na cmentarzu ewangelickim w Karpaczu, obok Henryka Tomaszewskiego. Tam dwaj chłopcy, jak o sobie mówili, leżą spokojnie i pewnie rozmawiają o tym, jak wystawiać, jak pisać, jak być w ogóle w tym niebie artystycznym, kiedy dzisiaj jest tak trudno być nam tutaj w tej rzeczywistości artystycznej, która nie zawsze jest sprzyjająca tym, którzy są odważni i poszukujący. Różewicz należał i do odważnych, i do poszukujących, i stawał się najmłodszym klasykiem w naszej literaturze.

Tyle chciałem powiedzieć na temat Różewicza. Przepraszam za to przedłużenie mojej przemowy, ale ponieważ Tadeusz Różewicz był również moim sąsiadem, więc nie mogłem odmówić…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ale nie upominał się ostatnio o tę uchwałę…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

On się nie upominał.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

…po sąsiedzku. Mówię w tym sensie.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Spotykaliśmy się w Parku Południowym. Ja biegałem. On wychodził na spacer. Pytał: Panie Krzysztofie, to naprawdę jest na zdrowie?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękujemy panu posłowi za inicjatywę i przedstawienie projektu. Do tych poetów, o których pan wspomniał, dodałbym jeszcze Kazimierza Wierzyńskiego.

Nie wiem, czy jest potrzeba jakiejś szerszej dyskusji. Zatem otwieram i chyba zamykam zarazem debatę ogólną o projekcie. Stwierdzam zakończenie pierwszego czytania.

Przystępujemy do rozpatrzenia projektu uchwały.

Czy są uwagi do tytułu uchwały? Jak widzę, chyba są uwagi. Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Proponujemy napisać „w sprawie ustanowienia – a nie uznania – roku 2021”, tak jak we wszystkich uchwałach piszemy.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Tak. Oczywiście.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

To oczywista poprawka. Rozumiem, że przyjmujemy tytuł uchwały wraz z tą poprawką.

Przechodzimy do akapitu pierwszego. Czy są uwagi państwa posłów do akapitu pierwszego? Jeśli nie ma, to proszę Biuro Legislacyjne.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Zgadzam się z tą poprawką, że w 2021 r. będziemy obchodzić 100. rocznicę urodzin Tadeusza Różewicza. Mam zresztą kilka autopoprawek. Jest ich sześć.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ale nie do pierwszego akapitu.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Nie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Do pierwszego akapitu, rozumiem, że tę poprawkę Biura Legislacyjnego popieramy. Tak?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Tak. Oczywiście.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czyli przyjmujemy pierwszy akapit.

Przechodzimy do akapitu drugiego. Tutaj mamy pewien problem. Może skoro będzie dużo poprawek Biura Legislacyjnego i pan poseł też sygnalizuje poprawki, to z góry przyjmijmy, że w przeciwieństwie do projektu dotyczącego Baczyńskiego, gdzie państwo sugerowali rozdzielenie akapitu na kilka, to rozpatrywaliśmy całościowo akapit podzielony na kilka, tutaj od razu przyjęlibyśmy, że ponieważ drugi akapit jest wstępnie podzielony przez Biuro Legislacyjne na trzy akapity, to już rozpatrywalibyśmy osobno drugi, trzeci i czwarty akapit. Czyli proszę o nowy drugi akapit.

Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

W drugim akapicie proponujemy, aby po wyrazie „Radomsku” dopisać wyrazy „Ten wybitny artysta” i dalej „zmienił polską poezję”.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Przepraszam bardzo. Chciałem tutaj wprowadzić drobną autopoprawkę. Chciałbym, żeby drugi akapit zaczynał się następująco: „Tadeusz Różewicz urodził się 9 października 1921 r. w Radomsku jako drugi syn Władysława i Stefanii z Gelbardów". Bardzo mi zależy na tym.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Czy pan poseł dysponuje poprawką na piśmie?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Tak.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Możemy ją prosić.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Za chwilę oddam ją państwu.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Dobrze. Oczywiście.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Pan poseł ma przygotowany cały ciąg poprawek. Czy wszystkie są do drugiego akapitu? Czy do różnych akapitów?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Do różnych akapitów.

Chodzi mi o to, żeby tutaj pojawiło się „jako drugi syn Władysława i Stefanii z Gelbardów". Co państwo o tym myślicie? Bo też proszę o opinię. Czy to ma sens, czy nie?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę przypomnieć, w którym miejscu. Rozumiem, że zaraz na początku, na końcu pierwszego zdania.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Tak. W pierwszym zdaniu.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Krótka przerwa techniczna na skopiowanie tych poprawek, ponieważ rzeczywiście – tu informacja dla posłów, którzy łączą się z nami zdalnie – mamy bardzo dużo poprawek Biura Legislacyjnego, co prawda drobnych, ale bardzo dużo, do tego akapitu, są też autopoprawki, żebyśmy mieli jasność przy procedowaniu, to…

Biuro Legislacyjne nie skończyło jeszcze przedstawiać tych poprawek. Ale faktycznie może najpierw rozpatrzmy sprawę, którą pan poseł wnosi. Pierwsza poprawka została przyjęta, bo pierwszy akapit został zakończony.

W drugim akapicie pierwsze zdanie byłoby rozwinięte: po wyrazie „Radomsku" byłyby dalszy ciąg „jako drugi syn Władysława i Stefanii z Gelbardów". Myślę, że to nam jakoś nie zaburza. I tak uchwała jest nieco krótsza od uchwały dotyczącej Baczyńskiego. Jeśli pan poseł mówi, że to jest ważna kwestia, to może pojawić się.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Nie ma odwołania się do tego w tej uchwale, ale to jest bardzo istotne, że tak powiem, w biografii Tadeusza Różewicza.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

To przyjmujemy, że tak jest. Dobrze.

Ale czy kolejna autopoprawka dotyczy też nowego akapitu drugiego, czy już w trzecim akapicie… Wnikliwy obserwator…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

„Wnikliwy obserwator życia codziennego" – to jest po…

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Tu jest: „Był bacznym obserwatorem życia codziennego".

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
„Był bacznym obserwatorem" – to wywalamy.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Przepraszam. Czyli skreślamy…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
…był bacznym obserwatorem…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Chwileczkę.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
„Był bacznym" – to skreślamy.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Czyli „był obserwatorem", bez…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Czyli jest propozycja, żeby w drugim akapicie siódmy wers, dotychczas było: „Był bacznym obserwatorem życia codziennego, społecznego i politycznego", a propozycja pana posła, żeby było: „Wnikliwy obserwator życia codziennego, społecznego i politycznego". Ale co dalej? „Poeta, niezwykle dociekliwy, nieobojętny" – tak było to było? Co z dalszym ciągiem tego zdania?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
Skreślamy „poetą niezwykle dociekliwym".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
I potem „nieobojętnym, pełnym czułości". Czy to jest następne zdanie, czy dalszy ciąg tego samego?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
To jest następne zdanie.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Może spróbuję przeczytać.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Proszę bardzo. Pani ma poprawki?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Tak. Mamy poprawki. Ale…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):
Przepraszam, mam poprawioną całą uchwałę.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
To jeszcze jedna krótka przerwa techniczna.

Możemy wracać do… Czy pani jako przedstawiciel Biura Legislacyjnego podejmuje się nam przedstawić tekst jednolity z autopoprawkami pana posła i poprawkami Biura Legislacyjnego?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
Tak, panie przewodniczący, próbuję. Drugi akapit jest rzeczywiście obszerny.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Ale tutaj pan poseł poszedł trochę w kierunku Biura Legislacyjnego, bo trzecią część drugiego akapitu sam już wydzielił. Zostało nam podzielenie od zdania: „Filozoficzna i egzystencjalna głębia" bodajże.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:
To byłby kolejny akapit. Jeszcze chwileczkę. Dobrze?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):
Dobrze. Proszę bardzo.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Panie przewodniczący, szanowna Komisjo, Biuro Legislacyjne proponuje ten drugi akapit przedstawiony przez pana posła podzielić w ten sposób, że po wyrazach „wybitny dramaturg”… przepraszam, po wyrazach „Teatr Różewicza jest teatrem fragmentarycznym, realistycznym, teatrem absurdu” – tu kończyłby się drugi akapit.

Trzeci akapit zaczynałby się: „Filozoficzna i egzystencjalna głębia”…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak, o to nam chodziło.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

… i dalej jak pan poseł przedstawił. Natomiast, jeżeli Komisja zgadza się z tą wersją uchwały przedstawioną przez pana posła wnioskodawcę, to nasze poprawki są nieaktualne.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Niekoniecznie. Część poprawek jest nieaktualnych, bo pan poseł autopoprawkami zmienił drugą część nowego, drugiego akapitu. Ale rozumiem, że poprawki Biura Legislacyjnego do początku tego akapitu są aktualne, tak?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Przepraszam. Może jeszcze tak – drugi akapit…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Troszkę inaczej ten tekst brzmi.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Trochę inaczej. Rzeczywiście. Może spróbuję odczytać drugi akapit z poprawkami wcześniej przedstawionymi przez nas.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę bardzo.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Czyli drugi akapit brzmiałby tak: „Tadeusz Różewicz urodził się 9 października 1921 roku w Radomsku jako drugi syn Władysława i Stefanii z Gelbardów”. Kolejne zdanie uwzględniające nasze poprawki brzmiałoby: „Ten wybitny artysta zmienił polską poezję, stworzył jej nową formę, co jest widoczne już w pierwszym tomie »Niepokój« z 1947 roku”.

Uwzględniając kolejną naszą poprawkę: „Był ambasadorem polszczyzny”…

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

No, ale jest właśnie…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Dlatego jest mi bardzo trudno w tym momencie czytać wersję zaproponowaną przez pana posła wnioskodawcę, jednocześnie na szybko uwzględniając poprawki, które były do starego tekstu…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tylko przypomnę, że pan poseł wcześniej zgadzał się z poprawkami Biura Legislacyjnego. Teraz próbujemy to pogodzić.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Ale mnie wydaje się, że ta wersja… Przepraszam, sama sobie udzieliłam głosu.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Najmocniej przepraszam. Ta wersja jest napisana trochę innym językiem niż pierwotna. Do pierwotnej poprawki miały sens. Do tej, jeżeli przyjmiemy taką konwencję, to nie trzeba pisać: „Ten wybitny artysta”, tylko jest: „Zmienił polską poezję”, „ambasador polszczyzny”. Jakby oznajmująco, takie bezosobowe…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

To jest inny sposób.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Tak. Inny sposób wyrażania tych myśli. Jest to bardziej potoczyste. Lepiej brzmi…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

„Poeta przełomu" itd.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

…dla mnie. To wszystko jest bardziej energetyczne, powiedziałabym. Przepraszam, ale tak mi się wydaje.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Panie przewodniczący…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę bardzo.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

…może w takim razie odczytam nową wersję przedstawioną przez pana posła wnioskodawcę, jedynie z tym podziałem jednego długiego akapitu na dwa akapity.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak. Tylko chodziło mi też o to, mimo zmiany koncepcji przez pana posła wnioskodawcę w tej obszernej autopoprawce, mimo zgłoszenia tej obszernej autopoprawki, czy nie ma mimo wszystko pewnych wcześniejszych poprawek Biura Legislacyjnego, które powinny być uwzględnione. Jeśli nie ma, to wtedy sytuacja jest prostsza.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Może niech pani przeczyta i wtedy zobaczymy…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Dobrze. Może ja odczytam wersję z tymi poprawkami…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę odczytać nową propozycję na razie drugiego akapitu, bez trzeciego.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Dobrze. Czyli drugi akapit brzmiałby tak: „Tadeusz Różewicz urodził się 9 października 1921 r. w Radomsku jako drugi syn Władysława i Stefanii z Gelbardów. Zmienił polską poezję, stworzył jej nową formę, co jest widoczne już w pierwszym tomie »Niepokój« z 1947 roku. Ambasador polszczyzny. Poeta przełomu, głęboko związany z losem pokolenia wojennego. Po przeżyciu ludobójstwa, okrucieństwa wojny, Holocaustu, stworzył nowy język poezji. »Mam dwadzieścia cztery lata/ ocalałem/ prowadzony na rzeź« – pisał w wierszu »Ocalony«, poszukując nowego ładu etycznego. Wnikliwy obserwator życia codziennego, społecznego i politycznego. Nieobojętny, pełen czułości dla świata i empatii dla szarego człowieka – bohatera. Poprzez nową poetycką formę precyzyjnie definiował kryzys współczesnego świata jak i rozdarcie współczesnego człowieka. Wybitny dramaturg. Teatr Różewicza jest teatrem fragmentarycznym, realistycznym, teatrem absurdu". Tu proponujemy zakończyć drugi akapit.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Faktycznie, brzmi dobrze. Chyba nie trzeba tych wcześniejszych poprawek, czyli możemy przyjąć drugi akapit wraz z autopoprawką – tak moglibyśmy to nazwać.

Przechodzimy do akapitu trzeciego. Proszę panią od odczytanie propozycji trzeciego akapitu.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Trzeci akapit brzmiałby następująco: „Filozoficzna i egzystencjalna głębia obecna w twórczości Różewicza ma charakter uniwersalny, dzięki czemu nie tylko trafia do odbiorców z całego świata, ale jeszcze długo będzie oddziaływać na współczesną literaturę polską. Wśród najważniejszych dzieł Artysty można wymienić tomy poezji: »Niepokój«, »Czer-

wona rękawiczka«, »Zawsze fragment«, »Matka odchodzi«, »Nożyk profesora« oraz dramaty: »Kartoteka«, »Stara kobieta wysiaduje«, »Białe małżeństwo«, »Do piachu«, »Pułapka«". Tu kończyłby się trzeci akapit.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czyli tutaj przyjmujemy… Rozumiem też, że dobrze brzmiał ten trzeci akapit. Przyjmujemy trzeci akapit wraz z autopoprawką.

Przechodzimy do akapitu czwartego.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Czwarty akapit: „Tadeusz Różewicz w sposób szczególny związany był z Krakowem, Gliwicami i Wrocławiem. Odznaczony m.in. Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Wielkiego Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotym Medalem »Zasłużony Kulturze Gloria Artis«, doktor honoris causa m.in. Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Laureat wielu nagród krajowych i zagranicznych".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tutaj mam uwagę, bo już kiedyś mieliśmy problem – chyba przy Teodorze Axentowiczu – z odznaczeniami. Z całą pewnością trzeba tutaj zrobić dwie rzeczy: zacząć od najwyższego odznaczenia z tych trzech, czyli najpierw od Orderu Odrodzenia Polski. Czyli najpierw byłby Krzyż Wielki…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Krzyż Wielkiego Orderu…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Nie. To jest Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski. Czyli byłoby tak: „Odznaczony m.in. Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej oraz Złotym Medalem »Zasłużony Kulturze Gloria Artis«" – taką miałbym autopoprawkę.

Poza tym nie wiem, czy coś?

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Przeszkadza mi to sformułowanie „między innymi".

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Mnie też to przeszkadza, ale to jest…

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

Gdzie można wyrzucić? Czego miał więcej doktorów honoris causa czy odznaczeń?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Tylko to jest bardzo istotne, bo również widać jego, jakby to powiedzieć, wpływ na akademickie życie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ale chodzi o to, czy tych odznaczeń… Może przy odznaczeniach nie trzeba tego „między innymi"?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Bo to nie są wszystkie, wymieniłem tylko część.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Rozumiemy.

Poseł Iwona Śledzińska-Katarasińska (KO):

To przy uniwersytetach by trzeba było…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Dobrze, przy uniwersytetach.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czyli gdzie? Przy uniwersytetach. Jeżeli chodzi o doktoraty honoris causa, to miał jeszcze inne?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Jeszcze Uniwersytetu Opolskiego. To może po prostu dopisać?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Jeżeli brakuje tylko Uniwersytetu Opolskiego, to obrazi się, że akurat został jako jedyny pominięty.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Lepiej dopisać Uniwersytet Opolski, bo nie można pomijać jednego.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Jak wymienia się wszystkie, to jeden pominięty obrazi się i słusznie.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Chciałem skracać tę uchwałę.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

W takim razie pozostawiamy przy odznaczeniach „między innymi", tylko potem dajemy „Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej oraz Złotym Medalem »Zasłużony Kulturze Gloria Artis«" natomiast w dalszej części doktorat honoris causa tu usuwamy „między innymi", ale dodajemy na końcu… Jaka jest ta kolejność?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Taka sobie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Nie jest ani alfabetyczna, ani pewnie chronologiczna. Na początek dałbym Uniwersytet Jagielloński. Tylko wtedy co z Uniwersytetem Opolskim?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

To najmłodszy uniwersytet.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Też będzie kolejność przypadkowa. Może tak być?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Może alfabetycznie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

To Uniwersytet Wrocławski zostaje trochę niżej zepchnięty, wtedy staje się przedostatni.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Kolejność jest chronologiczna. Ale mnie podoba się bardziej prestiżowa.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Dajmy tak: „doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Opolskiego".

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Panie przewodniczący, czy mogę odczytać ten akapit?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ale już z naszymi poprawkami?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Oczywiście, z poprawkami.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

To proszę. Zobaczymy, co z tego wyszło.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Żebyśmy się nie pomylili.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę bardzo.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

„Tadeusz Różewicz w sposób szczególny związany był z Krakowem, Gliwicami i Wrocławiem. Odznaczony m.in. Krzyżem Wielkiego Orderu…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Nie. Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

O właśnie. „Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej oraz Złotym Medalem »Zasłużony Kulturze Gloria Artis«, doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Opolskiego. Laureat wielu nagród krajowych i zagranicznych".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czy możemy przyjąć akapit czwarty wraz z autopoprawką i poprawkami? Jeśli tak, to przyjmujemy.

Przechodzimy do akapitu piątego i zarazem ostatniego.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

„Zmarł 24 kwietnia 2014 roku we Wrocławiu, spoczął na cmentarzu przy kościele ewangelickim Naszego Zbawiciela w Karpaczu. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o wyjątkowym znaczeniu dorobku poety, oddając hołd jego artystycznym dokonaniom, ustanawia rok 2021 Rokiem Tadeusza Różewicza".

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję pani bardzo.

Czy są jakieś uwagi do ostatniego akapitu? Jeśli nie ma, przyjmujemy ostatni akapit.

Poddaję pod głosowanie wniosek…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Panie przewodniczący, przepraszam mogę jeszcze na chwilę.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proszę bardzo.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Chodzi o drobną rzecz. W drugim akapicie, we fragmencie, który jest cytowany po wyrazach „Holocaustu, stworzył nowy język poezji", jest zacytowane takie zdanie: „Mam dwadzieścia cztery lata/ ocalałem/ (…)". Czy można…

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Nie można, bo to jest fragment wiersza…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ale chwileczkę, zobaczmy, co pani chce nam powiedzieć?

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Chciałam upewnić się, czy mają być ukośniki.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Tak. Oczywiście mają być ukośniki, bo to jest fragment wiersza.

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Dobrze.

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

W ten sposób cytuje się w tekście prozaicznym…

Legislator Maria Iwaszkiewicz:

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

W tym przypadku jest to taka forma pokazania, że jest to wiersz. Czyli zostawiamy. Może tak zostać?

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Musi.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Może są jakieś podstawy, żeby zmienić.

Jeśli nie, to przechodzimy do głosowania całości. Poddaję pod głosowanie wniosek o przyjęcie całego projektu uchwały w sprawie uchwalenia roku 2021 Rokiem Tadeusza Różewicza. Czy możemy już głosować?

Głosowanie zostało uruchomione. Kto jest za? Dziękuję. Kto jest przeciw? Dziękuję. Kto się wstrzymał? Dziękuję. Teraz chwilę poczekamy, ale chyba niedługo. Proszę o zamknięcie głosowania i podanie łącznych wyników. Dziękuję bardzo.

Głosowało 24 osoby. Wszyscy posłowie głosowali za, czyli były 24 głosy za. Stwierdzam, że Komisja przyjęła projekt uchwały w sprawie Roku Tadeusza Różewicza.

Pozostał nam wybór posła sprawozdawcy. Myślę, że nie tylko jako sąsiad…

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Ale też jako sąsiad.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Rozumiem, że pan poseł Krzysztof Mieszkowski wyraża zgodę?

Poseł Krzysztof Mieszkowski (KO):

Oczywiście, z przyjemnością.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czy są inne kandydatury? Nie ma innych kandydatur. Rozumiem, że Komisja wyraziła zgodę, aby sprawozdawcą Komisji był pan poseł Krzysztof Mieszkowski.

Dziękuję wszystkim państwu za pracę nad tym punktem.

Przechodzimy płynnie do punktu trzeciego, jeśli uda się połączyć z panem posłem. To jest projekt uchwały, tym razem – to bardzo ważna uwaga – nie chodzi już o uchwałę rocznicową, patronacką, tylko uchwałę okolicznościową w sprawie upamiętnienia setnej rocznicy uchwalenia pierwszej w Polsce ustawy o spółdzielniach.

Proszę pana posła Wiesława Szczepańskiego, którego witamy, o uzasadnienie projektu uchwały z druku nr 468. Rozumiem, że mamy połączenie z panem posłem. Jeśli tak, to proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Panie przewodniczący, słyszy mnie pan?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak. Słyszymy pana posła.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Witam państwa posłów. Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, mam zaszczyt w imieniu grupy posłów przedstawić projekt uchwały zawarty w druku nr 468, dotyczący upamiętnienia setnej rocznicy uchwalenia pierwszej w Polsce ustawy o spółdzielniach. 100 lat temu, dokładnie 29 października 1920 r., uchwalono ustawę o spółdzielniach. Była to pierwsza ustawa spółdzielcza, która ujmowała w normy prawne dynamicznie rozwijający się w niepodległej Rzeczypospolitej ruch spółdzielczy. Do dzisiaj ta ustawa stanowi wzór aktu prawnego, który wywarł w sposób istotny wpływ na kształtowanie się modelu spółdzielni w prawie polskim. Obecnie obowiązująca definicja spółdzielni wzorowana jest właśnie na tej ustawie z 1920 r. Dzięki ustawie spółdzielnie stały się odrębnym typem gospodarczej osoby prawnej.

Chciałem powiedzieć, że dzisiaj polski ruch spółdzielczy skupia ponad 9 tys. spółdzielni. Branże spółdzielcze, które stanowią istotny element polskiej gospodarki, obejmują spółdzielczość finansową, gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłopska”, rolnicze spółdzielnie produkcyjne, spółdzielcze grupy producentów rolnych, spółdzielczość inwalidów i niewidomych, spółdzielczość mieszkaniową, spółdzielczość mleczarską, spółdzielczość socjalną, spółdzielczość spożywców, spółdzielczość uczniowską czy też spółdzielczość kółek rolniczych.

Chciałem powiedzieć, że z tej okazji teraz w październiku miała odbyć się konferencja naukowa, nad którą patronat objął pan prezydent Andrzej Duda, a miała ona być zrealizowane we współudziale z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim i miała być poświęcona właśnie stuleciu tej ustawy. Tematem miało być, w jaki sposób spółdzielczość wpływa na przyszłość polskiej gospodarki i dzisiaj funkcjonowanie spółdzielczości.

Widzimy, że spółdzielczość w Polsce rozwija się dobrze, zresztą w wielu krajach ta spółdzielczość jest podstawowym elementem gospodarczym. Przykładowo w Stanach Zjednoczonych mamy 100 tys. różnego rodzaju spółdzielni. W Polsce w spółdzielniach pracuje kilkaset tysięcy ludzi, a można powiedzieć, że kilka milionów jest jej członkami.

W związku z tym, że te rozwiązania były nowoczesne i stanowiły podstawę do wypracowania przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy zasad spółdzielczych: dobrowolnego i otwartego członkostwa, demokratycznej członkowskiej kontroli, autonomii, niezależności, troski o lokalną spółdzielczość, te zasady są respektowane na całym świecie.

Zwracam się do Wysokiej Komisji z prośbą o zaakceptowanie tego projektu uchwały.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo panu posłowi.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Chciałbym dodać, panie przewodniczący, że nie wnoszę uwag do propozycji, które zostały przedstawione przez Biuro Legislacyjne.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję, panie pośle.

Otwieram ogólną debatę o projekcie. Chcę poruszyć taką kwestię, może zapytanie do państwa posłów, też do pana posła wnioskodawcy, bo projekt odnosi się do 100-lecia ustawy o spółdzielczości. Potem na końcu mamy wymienianych wybitnych spółdzielców. Tutaj jest powrót do wcześniejszych czasów – do czasów Stanisława Staszica. Ale w takim razie wydaje mi się, nie wiem, czy słuszne jest pominięcie początków XX w., kiedy rodził się nowoczesny ruch spółdzielczy. Takie próby, takie działania wtedy podejmowali tak znani, tak wybitni, zasłużeni ludzie jak działacz niepodległościowy, późniejszy prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Stanisław Wojciechowski, pisarz Stefan Żeromski czy też bardzo zasłużony działacz spółdzielczy, który w II Rzeczypospolitej był honorowany – Romuald Mielczarski.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Panie przewodniczący, trudno byłoby nam wymienić wszystkich. Natomiast gdyby pan przewodniczący zgłosił poprawkę, aby uzupełnić o te nazwiska, to w pełni się zgadzam.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tylko to wymagałoby troszkę dopracowania. Rozumiem, że po tym zdaniu, które kończy się wspomnieniem Stanisława Staszica, a przed tymi kolejnymi spółdzielcami… chociaż Edward Abramowski pracował z Wojciechowskim, Mielczarskim i Żeromskim. To może faktycznie dałoby się do tego drugiego zdania dołożyć. Ale dojdziemy do tego przy szczegółowym rozpatrywaniu, tylko mówię, że to tak mi się rzuciło w oczy.

Czy do ogólnej debaty, w ogóle do idei tego projektu są jakieś odniesienia, uwagi państwa posłów? Jeśli nie, to zamykam ogólną debatę.

Przystępujemy do rozpatrzenia projekty uchwały. Czy są uwagi do tytułu uchwały?

Przepraszam, stwierdzam zakończenie pierwszego czytania.

Przystępujemy do szczegółowego rozpatrzenia projektu uchwały? Czy są uwagi do tytułu uchwały?

Biuro Legislacyjne w tym przypadku nie ma, tak?

Legislator Jakub Krowiranda:

Nie mamy.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Bo odnosimy się nie tyle do całej idei spółdzielczości, tylko jednak do tej setnej rocznicy uchwalenia pierwszej ustawy. Dobrze. Czyli nie ma uwag do tytułu. Przyjmujemy tytuł.

Przechodzimy do pierwszego akapitu.

Proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Jakub Krowiranda:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, w akapicie pierwszym w zdaniu drugim proponowalibyśmy wyrazy „która ujęła" zastąpić wyrazami „w której ujęto". Zdanie brzmiałoby wtedy tak: „Sto lat temu, 29 października 1920 roku, uchwalono ustawę o spółdzielniach. Była to pierwsza polska ustawa spółdzielcza, w której ujęto w normy prawne dynamicznie rozwijający się w niepodległej Rzeczypospolitej ruch spółdzielczy".

W zdaniu czwartym po wyrazach „jest właśnie" proponujemy dodać wyrazy „na definicji sformułowanej w". To zdanie brzmiałoby następująco: „Obecnie obwiązująca definicja spółdzielni wzorowana jest właśnie na definicji sformułowanej w tej ustawie".

Ostatnie zdanie: proponowalibyśmy po wyrazie „typem" dodać wyrazy „podmiotu gospodarczego będącego osobą prawną". To znaczy zastąpić wyrazy „gospodarczej osoby prawnej" wyrazami „podmiotu gospodarczego będącego osobą prawną". Zdanie brzmiałoby tak: „Dzięki ustawie z 1920 roku spółdzielnia stała się odrębnym typem podmiotu gospodarczego będącego osobą prawną". Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy są inne uwagi do pierwszego akapitu? Jeśli nie ma, to rozumiem, że możemy przyjąć pierwszy akapit wraz z poprawkami Biura Legislacyjnego, bo jak rozumiem, pan poseł wnioskodawca popiera poprawki Biura Legislacyjnego.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Akceptuję wszystkie poprawki zgłoszone przez Biuro Legislacyjne.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Pamiętam. Ale dopytuję przy każdym akapicie, bo może coś wyniknąć w trakcie.

Dziękuję. Rozumiem, że pierwszy akapit został przyjęty.

Przechodzimy do akapitu drugiego. Czy posłowie mają uwagi? Jeśli nie, to Biuro Legislacyjne, proszę bardzo.

Legislator Jakub Krowiranda:

Dziękuję bardzo. W akapicie drugim zdanie pierwsze proponowalibyśmy przeformułować. Brzmiałby w ten sposób: „W pierwszej polskiej ustawie spółdzielczej wprowadzono zasadę, że członkostwo w spółdzielni jest dostępne dla wszystkich".

W zdaniu drugim proponowalibyśmy wyraz „wprowadzono" zastąpić wyrazem „przyjęto". Zdanie brzmiałoby: „Przyjęto również zasadę prowadzenia, obok działalności gospodarczej, także działalności kulturalno-oświatowej". Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy są inne uwagi do drugiego akapitu? Jeśli nie ma….

Proszę bardzo.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Nie wiem, czy ten punkt jest potrzebny w tym momencie. Czy nie skrócić…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czy w ogóle potrzebny jest ten fragment uchwały?

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Tak. Czy to jest potrzebne? Ale to jest taka moja uwaga.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Można by dyskutować, chociaż na końcu jest mowa o działalności kulturalnej. To jako Komisja Kultury i Środków Przekazu możemy poprzeć.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Przekonał mnie pan przewodniczący.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Trzeba zawsze dobrać argumenty.

Przyjmujemy drugi akapit.

Przechodzimy do akapitu trzeciego. Czy są uwagi do akapitu trzeciego?

Państwo posłowie nie mają, chociaż nie ma nas tutaj zbyt wiele osób. Ale może ktoś z nami łączy się?

Przepraszam mam takie pytanie, może rozbijam bieg spraw. Łączył się pan poseł Jacek Świat. Nie zgłaszał. Na razie nie…

W takim razie Biuro Legislacyjne, proszę, do akapitu trzeciego.

Legislator Jakub Krowiranda:

Dziękuję bardzo. W akapicie trzecim proponowalibyśmy po wyrazie „demokratycznej" zmienić szyk i brzmiałoby to tak: „demokratycznej kontroli członkowskiej", a nie „członkowskiej kontroli". Potem po wyrazach „autonomii i niezależności" przecinek zastąpić wyrazem „oraz", brzmiałoby to: „autonomii i niezależności oraz troski o lokalną" i wyraz „spółdzielczość" zastąpić wyrazem „społeczność". Brzmiałoby to zdanie tak: „Rozwiązania sprzed stu lat były nowoczesne i stanowiły podstawę do wypracowania przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy zasad spółdzielczych: dobrowolnego i otwartego członkostwa, demokratycznej kontroli członkowskiej, autonomii i niezależności oraz troski o lokalną społeczność. Zasady te do dzisiaj są respektowane na całym świecie". Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy są inne uwagi do trzeciego akapitu? Jeśli nie ma, to rozumiem, że pan poseł wnioskodawca zgadza się z tymi poprawkami, bo tu są pewne merytoryczne poprawki, ale rozumiem, że pan poseł popiera.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Popieram.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tu kwestia nie „spółdzielczość", tylko „społeczność". Bo spółdzielczość pojawia się wcześniej jako odniesienie do całości.

Czyli przyjmujemy akapit trzeci.

Przechodzimy do akapitu czwartego. Tutaj może zacznijmy od tego uzupełnienia. Pani marszałek podpowiada, żeby jeszcze dodać Bolesława Prusa…

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Mówimy o ruchu spółdzielczym. Wymieniamy tylko rzeczywiście tylko to pierwsze – Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze, ale nie ma nic z tego, co działo się w Wielkopolsce, nie ma nic o „Społem", nie ma nic o kasach Stefczyka z Galicji, czyli wybieramy tylko to jedno. Celowo? Czy może po prostu powiedzieć, że Sejm Rzeczypospolitej wyraża uznanie dla bogatego dorobku spółdzielczości i wymienić, że dzięki takim postaciom na przestrzeni historycznej, wymieniając i Staszica, i ks. Stanisława Adamskiego, ale też wydaje mi się, że ks. Piotra Wawrzyniaka trzeba wspomnieć, bo to jest też tak silnie osadzona w tym postać i wymienić te kilka postaci. Jeśli wymieniamy Żeromskiego, to nie możemy zapomnieć o Prusie, który też miał duże zasługi w krzewieniu tej…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Czyli do tych osób, które ja wspomniałem, jak Stanisław Wojciechowski, Romuald Mielczarski, Stefan Żeromski dodajemy ks. Piotra Wawrzyniaka, Franciszka Stefczyka i Bolesława Prusa, czyli sześć dodatkowych postaci.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

(wypowiedź poza mikrofonem)

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Może lepiej zabrzmi „w Małopolsce".

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Wtedy to była Galicja. To były galicyjskie kasy.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak. Wiem, ale dla nas Małopolska.

Może faktycznie jest sens nie wycinać tego pierwszego wątku, że to jest początek – to towarzystwo założone przez Stanisława Staszica. Natomiast jakbyśmy szczegółowo zaczęli później opisywać ciąg dalszy, bo musielibyśmy przeprowadzić badania, żeby czegoś ważnego nie pominąć, to może byśmy wybrali rzeczywiście, uzupełniając co prawda o dużo, aż o sześć nazwisk, ale skoro utrzymaliśmy tyle nazwisk w uchwale dotyczącej Krzysztofa Kamila Baczyńskiego… Choć mówiłem, że to nie ma być przykład dla innych uchwał, ale w tym przypadku pewnie jednak tak, to byśmy to nadrobili. Tylko jeszcze mam taką uwagę…

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Przepraszam, jeżeli mówimy o ustawie, która wchodzi w tych latach 20., nie możemy pominąć osób, które właśnie wtedy to tworzyły i odpowiadały za spółdzielczość w naszym kraju. Dlatego tutaj rzeczywiście trzeba te osoby wymienić.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Myślę, że Wojciechowski i Mielczarski to właśnie są te postaci, które tutaj jak najbardziej są potrzebne. Ale też myślę, że te wymienione tutaj jak ks. Stanisław Adamski, Edward Abramowski, Maria Dąbrowska czy Wiesław Chrzanowski…

Mam jeszcze taką wątpliwość, bo mamy dość długi akapit dotyczący merytorycznych szczegółów. Natomiast to odniesienie, że Sejm wyraża uznanie jest na początku akapitu. Nie ma takiego ostatniego zdania podsumowującego, chociaż końcówka niby dotyczy tego, że… Może troszkę łamiemy konwencję dotychczasową, ale może dałoby się tak…

Dobrze, to w takim razie proponowałbym, żeby ostatni akapit brzmiał tak… Tylko tu jest kwestia kolejności alfabetycznej, ale tak się dobrze składa, że nazwiska wymienione w projekcie przez pana posła wszystkie były z początku alfabetu, potem dochodzą następne. Akapit brzmiałby tak: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla bogatego dorobku spółdzielczości w Polsce, zaczynając od Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego Ratowania się Wspólnie w Nieszczęściach, założonego przez Stanisława Staszica. Dzięki takim postaciom jak ks. Stanisław Adamski, Edward Abramowski, Maria Dąbrowska, Wiesław Chrzanowski, Romuald Mielczarski, Bolesław Prus, Franciszek Stefczyk, ks. Piotr Wawrzyniak, Stanisław Wojciechowski i Stefan Żeromski ruch spółdzielczy jest dzisiaj aktywny i może czerpać z ogromnego dorobku poprzednich pokoleń”.

Poseł Małgorzata Kidawa-Błońska (KO):

Prusa nie zgubiliśmy?

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Nie zgubiliśmy. Jest też Prus. W ten sposób już nie wymieniając kolejnych inicjatyw, ale poprzez te nazwiska – na ogół są to postaci bardzo znane, także z innej działalności, czy to politycznej, niepodległościowej, czy to kulturalnej, literackiej, czy też są to księża – odnosimy się do znacznie szerszego kręgu działalności spółdzielczej. Czy tak mogłoby to wyglądać według pana posła wnioskodawcy?

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Nie wnoszę uwag, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękujemy panu posłowi.

Czy moglibyśmy przyjąć ten akapit ostatni w takiej formie, a w każdym razie… co do formy, widzę, że Biuro Legislacyjne coś dopowie, ale z tymi uzupełnieniami o sześć nazwisk, które w pełni przedstawiają historię ruchu spółdzielczego. Mam nadzieję, że tak.

Teraz proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator Jakub Krowiranda:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, mam taką uwagę, w akapicie czwartym odnosząc się do stowarzyszenia rolniczego, nasza propozycja jest taka, żeby zmienić trochę tę nazwę i po wyrazach „zaczynając od” zapisać „Towarzystwa Rolniczego Hrubieszow-

skiego, zwanego też Rolniczym Towarzystwem Wspólnego Ratowania się w Nieszczęściach”. Jeszcze mamy…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Chwileczkę, tylko się upewnię. To nie jest propozycja, żeby zmienić nazwę. Rozumiem, że chodzi o to, żeby przytoczyć dokładną nazwę.

Legislator Jakub Krowiranda:

To jest dokładna nazwa.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze.

Legislator Jakub Krowiranda:

Jeszcze dwie drobne uwagi. Po wyrazie „postaciom” dodać przecinek przed wyrazami „jak ksiądz” i po „Wiesław Chrzanowski”. Ale rozumiem tutaj będzie korelowało…

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tam dojdzie jeszcze 6 nazwisk.

Pytanie tylko… po Chrzanowski przecinek i na końcu ostatni będzie Stefan Żeromski. Co po Stefanie Żeromskim – „ruch spółdzielczy jest dzisiaj aktywny” itd. Ale czy jakaś interpunkcja, czy coś?

Legislator Jakub Krowiranda:

Wydaje się, że przecinek. Po Stefanie Żeromskim byłby przecinek i „ruch spółdzielczy jest dzisiaj aktywny”.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ale byłby też przecinek na początku, przed „postaciom”?

Legislator Jakub Krowiranda:

Tak. „Dzięki takim postaciom – przecinek – jak ks. Stanisław Adamski”.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Jeśli na początku przecinek, to potem konsekwentnie po Żeromskim przecinek i potem „ruch spółdzielczy”.

Legislator Jakub Krowiranda:

Tak jest.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Chociaż nie wiem, czy te przecinki są konieczne w tych dwóch przypadkach. Ale jeśli tak…

Legislator Jakub Krowiranda:

To są też uwagi naszych językoznawców. My się z nimi zasadniczo zgadzamy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Mam nadzieję, że nie jest protoplastą językoznawców – na pewno nie jest – wielki językoznawca. Myślę, że możemy się zgodzić.

W takim razie proponuję przyjęcie ostatniego akapitu wraz z poprawkami, czyli poprawka Biura Legislacyjnego uściślająca nazwę towarzystwa założonego przez Stanisława Staszica i z tą moją poprawką, która uzupełnia o sześć nazwisk przedstawienie postaci zasłużonych dla spółdzielczości. Zastanawiam się tylko nad Stanisławem Staszicem. Jeżeli mamy przy Piotrze Wawrzyniaku i Stanisławie Adamskim informację, że to księża, to czy tak samo nie powinno być przy Stanisławie Staszicu. Konsekwentnie. Poddaję pod rozwagę taką sprawę.

Czy Biuro Legislacyjne…

Legislator Jakub Krowiranda:

To wydaje się, że jest kwestia merytoryczna państwa posłów, czy wyszczególniać to, że był księdzem, czy nie.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Chyba dobrze pamiętam, że był księdzem. Ale może to nie jest w tym przypadku najważniejsze. Może nie tego zmieniajmy. To w takim razie przyjmujemy ten akapit. Rozumiem, że jest zgoda na przyjęcie tego akapitu w całości wraz z poprawkami.

Jeszcze jedna rzecz. Pytanie do pana posła wnioskodawcy, bo pan poseł nie jest – z wyprzedzeniem o tym mówię, żeby dać panu posłowi czas na jakieś ewentualne działanie – bo członkiem naszej Komisji…

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Panie przewodniczący, rozmawiałem z panią poseł Małgorzatą Prokop-Paczkowską.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czyli jest to przemyślane?

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Wyraziła zgodę… być posłem sprawozdawcą.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze. Nie będzie z tym problemu. Dziękuję bardzo.

Przyjmujemy ostatni akapit.

Pozostało nam podjęcie decyzji co do całości projektu uchwały. Czy możemy uruchomić głosowanie? Jeśli tak, to przechodzimy do głosowania. Poddaję pod głosowanie wniosek o przyjęcie całego projektu uchwały wraz z przyjętymi poprawkami okolicznościowej w sprawie upamiętnienia setnej rocznicy uchwalenia pierwszej w Polsce ustawy o spółdzielniach. Kto jest za? Dziękuję. Kto jest przeciw? Dziękuję. Kto się wstrzymał? Dziękuję.

Teraz chwilę poczekamy, bo może już posłowie się zdemobilizowali w międzyczasie. Proszę o zamknięcie głosowania i podanie łącznych wyników, zaliczenie tych licznych posłów, którzy są obecni na sali.

Głosowało 19 posłów: oddano 19 głosów za, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Uchwała została pozytywnie rekomendowana.

Teraz pozostał nam wybór posła sprawozdawcy. Mamy sygnał od posła wnioskodawcy, że posłem sprawozdawcą zgadza się być pani poseł Małgorzata Prokop-Paczkowska. Rozumiem, że nie ma innych propozycji. Wyrażamy zgodę, aby tak było. W takim razie przyjmujemy, że sprawozdawcą jest pani poseł Małgorzata Prokop-Paczkowska.

Bardzo dziękuję panu posłowi Wiesławowi Szczepańskiemu za inicjatywę i przedstawienie projektu.

Poseł Wiesław Szczepański (Lewica) – spoza składu Komisji:

Dziękuję za przyjęcie projektu uchwały.

Przewodniczący poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękujemy panu posłowi. Dziękuję pani marszałek za wytrwałość i wszystkim państwu za wspólną pracę.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia. Zamykam posiedzenie. Dziękuję bardzo.